

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 1 3 1 5 0 1 1 1 M

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK
TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

GEOGRAFIJA FÖLDRAJZ

≡ Izipitna pola 1 ≡

1. feladatlap

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope
Általános földrajz – A világ és Európa regionális földrajza

Sreda, 5. junij 2013 / 90 minut
2013. június 5., szerda / 90 perc

*Dovoljeno gradivo in pripomočki: Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.
Izipitni poli je priložena barvna priloga.*

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával. A jelölt egy értékelőlapot is kap. A feladatlap
egy színes mellékletet is tartalmaz.*

**SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA**

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnak szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne. Barvna priloga ima 4 strani.
A feladatlap 16 oldalas, ebből 3 üres. A színes melléklet terjedelme 4 oldal.*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 27 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassa vagy írja be kódszámát a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapra!

A feladatlap 27 feladatot tartalmaz. Összesen 50 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlap** erre kijelölt helyére! Válaszoljon mondat formájában, ne csak szavakkal vagy szó szerkezetekkel! Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

Prazna stran
Üres oldal

OBRNITE LIST.
LAPOZZON!

Obča / Általános földrajz

1. Med naštetimi rastlinami obkrožite tri kulturne rastline.

A felsorolt növények közül húzzon alá három kultúrnövényt.

bombaž	evkaliptus	sladkorni trs	bukev	oljka	ruševje
gyapot	eukaliptusz	cukornád	bükk	olajfa	gyep

(2 točki/pont)

2. Pred trditev napišite DA, če je pravilna, in NE, če je napačna.

Írja az állítás elé az IGEN szót, amennyiben az helyes, illetve a NEM szót, ha az helytelen.

_____ V monsunschem gozdu listavci ne odvržejo listov.
A monszunerdőben a lombhullató fák nem hullatják le levelüket.

_____ Človek je v zmerno toplem pasu najbolj spremenil in izkrčil listopadni gozd.
A lombhullató erdőt az ember leginkább a mérsékelt övezetben változtatta meg és irtotta ki.

_____ V gorah se zaradi strmega reliefa oblikujejo višinski rastlinski pasovi.
A hegyekben a meredek domborzat miatt magaslati növényzeti övezetek alakulnak ki.

_____ Na rast savanskega rastlinstva najbolj vpliva letna razporeditev padavin.
A szavannanövényzet növényését leginkább az éves csapadékeloszlás befolyásolja.

(2 točki/pont)

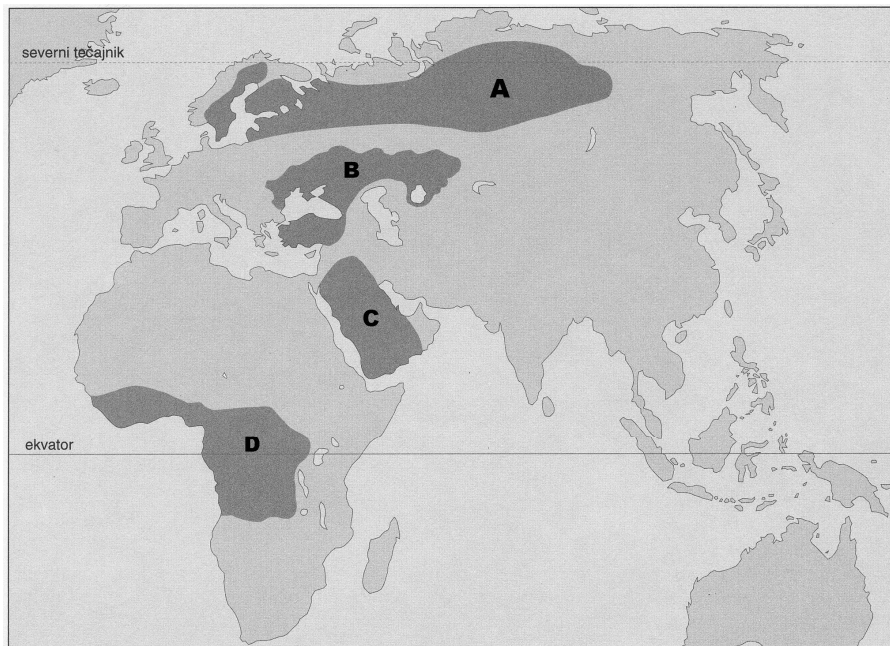
3. Vzročno-posledično pojasnite trditev: »Večina puščavskih prsti je svetlih barv.«

Ok-okozati összefüggéssel magyarázza meg az alábbi állítást: »A sivatagi talajok többsége világos színű.«

(2 točki/pont)

4. Na sliki 1 so s črkami označena območja z različnimi prstmi. Za območje A napišite tip naravnega rastlinstva in tip prsti ter opišite lastnost te prsti, zaradi katere je manj primerna za kmetijstvo.

Az 1. sz. képen különböző talajok térségeit betűkkel jelöltük. Írja az A térséghez az odaillő növényzet- és talajtípust, valamint írja le ennek a talajnak azt a tulajdonságát, ami miatt kevésbé alkalmas a mezőgazdasági művelésre.

Slika 1 / 1. sz. kép

(Prirejeno po: Kunaver, J., in drugi, 1996: Obča geografija za 1. letnik srednjih šol. Delovni zvezek, str. 35. DZS. Ljubljana)

Tip naravnega rastlinstva / Növényzettípus: _____

Tip prsti / Talajtípus: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

5. Slika 1 v Prilogi k Izpitni poli 1 je poenostavljena podoba pokrajine ob zgornjem toku indijske reke Ganges. Z dvema primeroma pojasnite, kako lahko pretirano krčenje gozdov negativno vpliva na kmetijska zemljišča.

Az 1. sz. feladatlap mellékletének 1. sz. képe egyszerűsítve ábrázol egy tájat az indiai Gangesz folyó felső szakaszánál. Két példa segítségével magyarázza meg, hogy a túlzott erdőirtás milyen módon hat a mezőgazdasági területekre.

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

Svet 1 / A világ 1

6. Obkrožite črki pred dvema pravilnima trditvama.

Karikázza be a két helyes állítás előtti betűt.

- A Na nastanek puščave Namib vpliva tudi hladen Benguelski tok.
A Namib-sivatag kialakulását a hideg Benguela-áramlás is befolyásolja.
- B Vzrok za veliko količino padavin v Amazonskem nižavju je spuščanje zraka.
Az Amazonas-medencében a nagy mennyiségű csapadék oka a levegő süllyedése.
- C V Avstraliji je tudi oceansko podnebje.
Ausztráliában óceáni éghajlat is van.
- D Sredozemsko podnebje je razširjeno samo ob obalah Sredozemskega morja.
Mediterrán éghajlat csak a Földközi-tenger partjainál van elterjedve.
- E V jugozahodnem delu ZDA je podnebje vlažno.
Az USA délnyugati részén az éghajlat nedves.

(2 točki/pont)

7. Imenujte tip podnebja, ki je na območju na sliki 2 v Prilogi k Izpitni poli 1 označen s črko A, in opišite zanj značilen letni potek temperature.

Nevezze meg az 1. sz. feladatlap mellékletében a 2. sz. képen A betűvel jelölt térség éghajlat-típusát, majd írja le az éves hőmérséklet jellegzetes alakulását.

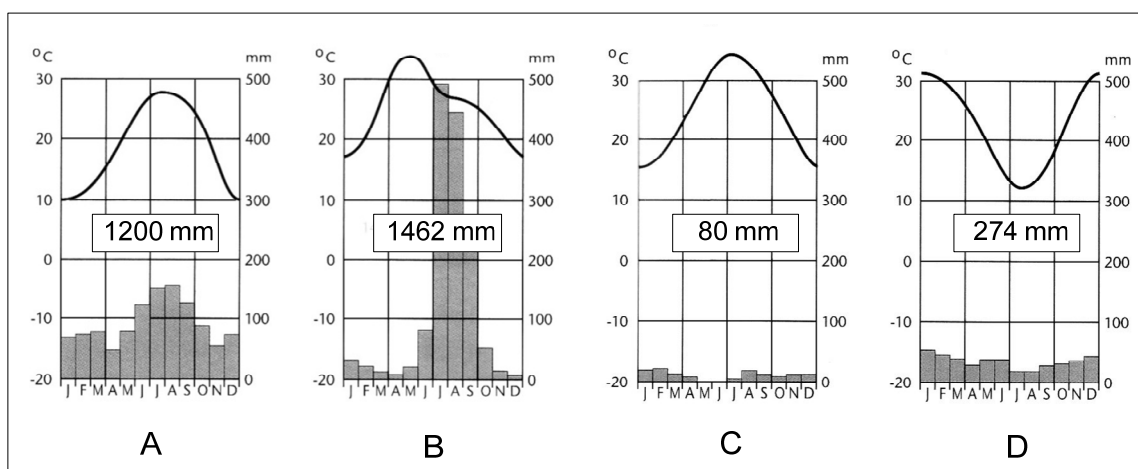
Tip podnebja / Éghajlaltípus: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

8. Med klimogrami na sliki 2 je le eden, ki predstavlja enega od podnebnih tipov Avstralije. Izpišite črko tega klimograma in utemeljite svojo odločitev.

A 2. sz. képen található éghajlati diagramok közül csak egy vonatkozik Ausztrália éghajlatára. Írja ki ennek az éghajlati diagramnak a betűjelét, és indokolja meg választását.

Slika 2 / 2. sz. kép

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2002: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 91. Modrijan. Ljubljana)

Črka klimograma / Az éghajlati diagram betűjele: _____

Utemeljitev / Indoklás: _____

(2 točki/pont)

9. Znanstveniki predvidevajo, da se bo ob koncu 21. stoletja temperatura zraka v polarnih predelih severne poloble povišala do 4 °C in morda več. Opišite dve možni posledici višjih temperatur v naravnem okolju teh predelov.

A tudósok azt feltételezik, hogy az északi félteke sarkvidékein a 21. század végén a levegő hőmérséklete 4 °C-kal vagy talán még többel is megnövekszik. Írja le a magasabb hőmérsékletek két lehetséges következményét ezen térségek természeti környezetében.

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

10. Sliki 3 in 4 v Prilogi k Izpitni poli 1 prikazujeta razporeditev zračnega tlaka in prevladujoče vetrove nad delom južne Azije poleti in pozimi. Napišite imeni ustreznih vetrov, ki ju prikazujeta sliki 3 in 4. Z opisom vzroka in posledice pojasnite, zakaj kraj Cherrapunji v primeru, ki ga prikazuje slika 3, prejme malo padavin.

Az 1. sz. feladatlapon mellékletének 3. és 4. sz. képei a légnyomás eloszlását és az uralkodó szeleket ábrázolják nyáron és télen Dél-Ázsia egy részén. Írja le a 3. és 4. sz. képeken ábrázolt szelek nevét. Ok-okozati összefüggéssel magyarázza meg, hogy a 3. sz. kép ábrája alapján miért kap Cherrapunji környete kevés csapadékot.

Slika 3 / 3. sz. kép: _____

Slika 4 / 4. sz. kép: _____

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

Svet 2 / A világ 2

11. Na črto pred pojmom v levem stolpcu napišite številko, s katero je v desnem stolpcu označen smiselno povezani pojem. Posamezno številko napišite le enkrat.

Értelemszerűen írja a bal oszlopban található fogalmak elé a jobb oldali oszlopban található fogalmak megfelelő számát. Mindegyik számot csak egyszer írja le.

_____ neobnovljivi energijski vir <i>nem megújuló energiaforrás</i>	1 premog <i>szén</i>
_____ obnovljivi energijski vir <i>megújuló energiaforrás</i>	2 jedrska energija <i>atomenergia</i>
_____ alternativni energijski vir <i>alternatív energiaforrás</i>	3 energija Sonca <i>napenergia</i>
_____ fosilni energijski vir <i>fosszilis energiaforrás</i>	4 hidroenergija <i>hidroenergia</i>

(2 točki/pont)

12. Glede na sliko 5 v Prilogi k Izpitni poli 1 pri spodnjih trditvah obkrožite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Az 1. sz. feladatlap mellékletének 5. sz. képe alapján karikázza be az IGEN szót, ha az állítás helyes, illetve a NEM szót, ha az helytelen.

Na Kitajskem je večja poraba energije na prebivalca kakor v Avstraliji. <i>Kínában nagyobb az egy főre eső energiahasználat, mint Ausztráliában.</i>	DA <i>IGEN</i>	NE <i>NEM</i>
Evropska unija precej več energijskih surovin izvozi, kakor uvozi. <i>Az Európai Unió sokkal több energiahordozót exportál, mint amennyit importál.</i>	DA <i>IGEN</i>	NE <i>NEM</i>
Venezuela je edina južnoameriška članica Organizacije držav izvoznic nafte (OPEC). <i>Venezuela az OPEC(Kőolaj-exportáló Országok Szervezete) egyedüli dél-amerikai tagállama.</i>	DA <i>IGEN</i>	NE <i>NEM</i>
Poznane svetovne zaloge zemeljskega plina so manjše od zalog črnega premoga. <i>A világ ismert földgáztartalékai kisebbek, mint a kőszéntartalékok.</i>	DA <i>IGEN</i>	NE <i>NEM</i>

(2 točki/pont)

13. Opišite eno izmed naravnogeografskih prednosti, ki jih ima Afrika za izkoriščanje hidroenergije in energije Sonca.

Írja le azon természetföldrajzi előnyök egyikét, amellyel Afrika a hidroenergia és a napenergia kihasználásánál rendelkezik.

Hidroenergija / *Hidroenergia*: _____

Energija Sonca / *Napenergia*: _____

(2 točki/pont)

14. Primerjajte stara in nova industrijska območja v Severni Ameriki tako, da v preglednico vpišete osnovni energijski vir in različna vzroka za namestitev industrije.

Hasonlítsa össze a régi és az új iparvidékeket Észak-Amerikában úgy, hogy írja a táblázatba az alapvető energiaforrást és az ipartelepítés két különböző okát.

	Staro industrijsko območje <i>Régi iparvidék</i>	Novo industrijsko območje <i>Új iparvidék</i>
Osnovni energijski vir <i>Alapvető energiaforrás</i>		
Vzrok za namestitev industrije <i>Az ipartelepítés oka</i>		

(2 točki/pont)

15. Opišite eno od značilnosti avstralskega rudarstva in eno od značilnosti industrije v tej državi.

Írja le az ausztrál bányászat és ipar egy-egy jellegzetességét.

Rudarstvo / *Bányászat*: _____

Industrija / *Ipar*: _____

(2 točki/pont)

Evropa 1 / Európa 1

16. Na sliki 6 v Prilogi k Izpitni poli 1 sta s črko A označena reka in s črko B jezero. Imenujte ju.

Az 1. sz. feladatlap mellékletének 6. sz. képén A betűvel egy folyó, B betűvel pedig egy tó van jelölve. Nevezze meg mindkettőt.

A _____

B _____

(2 točki/pont)

17. Imenujte tip prsti v Panonski kotlini, ki je nastal na puhlični podlagi, in opišite vpliv podnebja na značilno temno barvo te prsti.

Nevezze meg a Kárpát-medence azon talajtípusát, amely lösz alapkőzeten keletkezett, majd írja le az éghajlat hatását e talaj jellegzetes sötét színére.

Tip prsti / Talajtípus: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

18. Razložite nastanek obale, ki jo prikazuje slika 7 v Prilogi k Izpitni poli 1, in opišite vzrok za manjšo primernost takšnih obal za pomorski promet.

Magyarázza meg az 1. sz. feladatlap mellékletének 7. sz. képén ábrázolt part keletkezését, és írja le az ilyen part kisebb mértékű alkalmasságát a tengeri közlekedésre.

Razlaga / Magyarázat: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

19. Opišite vzrok za razlike v temperaturi vode med Sredozemskim in Baltskim morjem.

Írja le a Földközi- és a Balti-tenger vízhőmérsékletei közötti különbségek okát.

(1 točka/pont)

20. Ladja bo izplula iz Aten, namenjena pa je v Constanco. Glede na sliko 6 v Prilogi k Izpitni poli 1 napišite, katero morje bo ladja prečkala takoj po izplutju in skozi katero ožino bo plula pri Carigradu.

A hajó Athénből fog indulni, és Constanza kikötője felé tart. Az 1. sz. feladatlap mellékletének 6. sz. képe alapján írja le, melyik tengeren át halad rögtön a kifutás után, és melyik szoroson keresztül hajózik Isztambulnál.

Morje / Tenger: _____

Ožina / Szoros: _____

(2 točki/pont)

21. Pojasnite, zakaj je večina rek, ki se izlivajo v Sredozemsko morje, onesnažena.

Magyarázza meg, miért szennyezett a Földközi-tengerbe torkolló folyók többsége.

(1 točka/pont)

Evropa 2 / Európa 2

22. Slika 8 v Prilogi k Izpitni poli 1 prikazuje osrednja in robna območja v Evropi. Imenujte osrednje območje, ki je v legendi označeno s črko D.

Az 1. sz. feladatlap mellékletének 8. sz. képe Európa központi területeit és peremvidékeit ábrázolja. Nevezze meg a jelkulcsban D betűvel jelölt központi területet.

Črka D / D betű: _____

(1 točka/pont)

23. Opišite tri značilnosti gospodarstva na osrednjih območjih Evrope.

Írja le Európa központi területei gazdaságának három jellegzetességét.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki/pont)

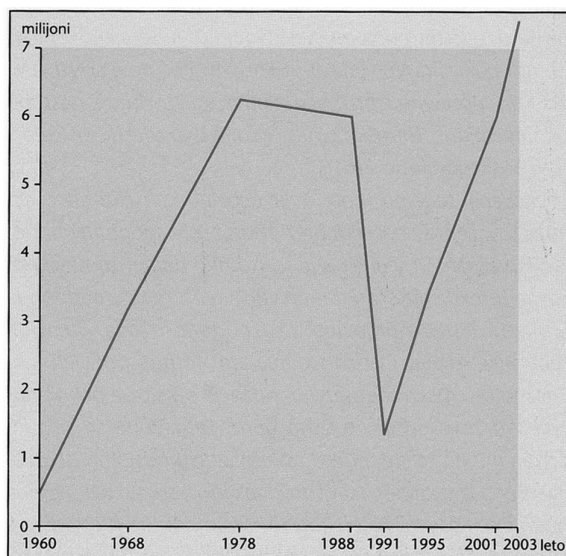
24. Imenujte eno državo, ki je del območja modre banane in ni članica Evropske unije.

Nevezzen meg egy országot, amely a »kék banán« térségéhez tartozik, és nem tagállama az Európai Uniónak.

_____ (1 točka/pont)

25. Slika 3 prikazuje gibanje števila turistov na Hrvaškem v obdobju 1960–2003. Napišite glavni vzrok za manjši obisk tujih turistov v začetku 90-ih let.

A 3. sz. kép a külföldi turisták számának változását ábrázolja Horvátországban az 1960 és 2003 közötti időszakban. Írja le a külföldi turisták 90-es évek elején látható alacsony számának az okát.

Slika 3: Gibanje števila tujih turistov na Hrvaškem v obdobju 1960–2003

3. sz. kép: A külföldi turisták számának változása Horvátországban az 1960 és 2003 közötti időszakban

(Vir: Senegačnik, J., 2011: Evropa, geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 153. Modrijan. Ljubljana)

Vzrok / Ok: _____

(1 točka/pont)

26. Slika 4 prikazuje turistično pokrajino v Španiji. Z opisom vzroka in posledice pojasnite negativen vpliv takšne oblike turizma na razvoj kmetijstva.

A 4. sz. kép egy idegenforgalmi térséget ábrázol Spanyolországban. Ok-okozati összefüggéssel magyarázza meg az ilyen turizmus negatív hatását a mezőgazdaság fejlődésére.

Slika 4 / 4. sz. kép

(Vir: <http://www.google.si/imgres>. Pridobljeno: 1. 3. 2012.)

Pojasnitev / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

**OBRNITE LIST.
LAPOZZON!**

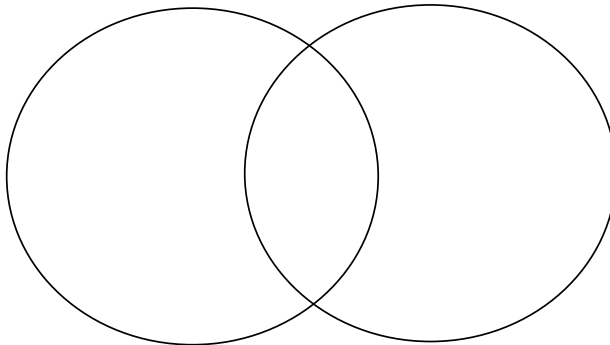
27. V posamezni krog vpišite črke pred trditvami, ki veljajo za Porurje ali Šlezijo, v presek krogov pa tiste, ki veljajo za obe pokrajini.

Írja a megfelelő körbe azokat a helyes állítások előtti betűket, amelyek a Ruhr-vidékre, illetve Sziléziára vonatkoznak, a körök metszetébe pedig azokat, amelyek mindkét térségre érvényesek.

- A Za pokrajino je bila značilna izrazita usmerjenost v premogovništvo in težko industrijo.
A térség jellegzetes irányultsága a szénbányászat és a nehézipar volt.
- B Po jeklarski krizi leta 1974 se je število zaposlenih v jeklarstvu prepolovilo.
Az acéliparban foglalkoztatottak száma az 1974-es acélválság után a felére csökkent.
- C Davčne olajšave so privabile tuji kapital, zato se je posebno dobro razvila avtomobilska industrija.
Az adókedvezmények vonzották az idegen tőkét, ezért különösen jól fejlődött a gépjárműipar.
- D Poseben poudarek v preobrazbi pokrajine je bil na razvoju industrije visoke tehnologije.
A térség átalakulásánál különleges hangsúlyt fektettek a csúcstechnológia fejlődésére.
- E Preobrazba pokrajine se je začela s privatizacijo državnih podjetij.
A térség átalakulása az állami vállalatok privatizációjával kezdődött.
- F Pokrajina se je spopadala s problemom močno razvrednotenega okolja.
A térség az erősen elértéktelenedett környezet problémájával küszködött.

PORURJE / RUHR-VIDÉK

ŠLEZIJA / SZILÉZIA

(3 točke/pont)

Prazna stran
Üres oldal

Prazna stran
Üres oldal